

N:o 6.

Ank. till Riksd. Kansli den 6 Febr. 1882, kl. 6 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Vesterbottens län, m. m.

Kongl. Maj:t har till Riksdagen aflåtit en den 16 sistlidne December daterad nådig proposition af följande lydelse:

»Under återopande af bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen:

dels att § 5 i Kongl. kungörelsen den 29 September 1874, angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens län, må erhålla ett tillägg af följande lydelse:

»Dylik utsyning eller stämpling af skog, indelad till ordnad hushållning enligt plan, som blifvit af Skogsstyrelsen godkänd, verkställes utan kostnad för jordegaren, der tjensteåtgärden afser virke, som enligt planen är bestämdt att afverkas.»

dels ock att bestämmelserna i oförmälda Kongl. kungörelse med nyssnämnda tillägg till dess § 5 må från början af nästkommande Oktober månad vinna tillämpning, jemväl i de delar af Vesterbottens län, som ej höra till lappmarken.»

Den uti propositionen omförmälda förordning af den 29 September 1874 lyder som följer:

Kongl. Maj:ts nådiga Förordning angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens län; gifven Stockholms Slott den 29 September 1874.

WI OSCAR, med Guds Nåde, Sveriges, Norges, Götes och Wendes Konung, göre veterligt: det vi uppå Riksdagens underdåniga förslag, hvar öfver Wi hört så väl de särskilda kommunerna i Norrbottens län som Wår Högsta Domstol, funnit godt att för de delar af nämnda län, som ej höra till Lappmarken, i nåder stadga som följer:

§ 1.

Barrträd, som, efter hvad här nedan i § 2 sägs, är att anse såsom undermåligt, må icke, i form af rundt, biladt eller sågadt virke, till in- eller utländsk ort skeppas eller i fartyg inlastas eller vid lastageplats till inlastning uppläggas och ej heller till plank, bräder eller annat dylikt försågas eller intagas inom såginrättning, i sågränna eller inom område, som begagnas till sågplats eller sågbacke vid såginrättning af hvad beskaffenhet som helst, allt vid påföljd att virket tages i beslag och dömes förbrutet, så framt icke, på sätt i § 3 stadgas, vederbörligt tillstånd är gifvet till trädets afverkning för skeppning eller sågning. Dock vare hemmansegare eller åbo ej förment att, äfven utan sådant tillstånd, af hemmanets skog, till oundgängligt husbehof, låta vid gården såga och använda undermåligt virke.

§ 2.

Mom. 1. Såsom undermåligt anses träd, som afverkadt ej håller i genomskärning minst 7 decimaltum på ett afstånd af 16 fot från storändan. Vid sagde mått får ej barken inberäknas.

Mom. 2. Af träd, som lemnar mer än en sågstock, må trädets öfre del eller toppstocken ej hänföras till undermåligt virke och såsom sådant tagas i beslag, der det tydligen visar sig eller ådagalägges, att det virke är

taget af träd, som ej är undermåligt, eller af träd, som är med vederbörligt tillstånd för skeppning eller sågning afverkad.

Mom. 3. Sparre, som är bilad så, att ursprungliga tjockleken vid 16 fots längd ej kan utrönas, skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets, vid sagda längd från storändan, minst 20 decimaltum, ifall sparren är bilad till skarp kant, men eljest 21 decimaltum, samt i förhållande der-efter, om längden är mindre.

Mom. 4. I afseende på virke, som redan är sågadt, då det anträffas, skall hvad ofvan är stadgadt ega tillämpning endast ifall lagligen styrkas kan, att varan tillkommit af träd, som är undermåligt och till hvars afverkande för sågning eller skeppning ej meddelats vederbörligt tillstånd.

§ 3.

Mom. 1. Är skog af beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras afverkning af undermåligt virke, må egare, som vill låta det virke skeppas eller sågas, anmäla sig hos vederbörande revierförvaltare, hvilken åligger verkställa den undersökning af skogen, som af omständigheterna påkallas. Finnes dervid slik afverkning vara med grunderna för en god skogshushållning öfverensstämmande, då må, der ej laga hinder eljest möter, tillstånd af förrättningsmannen gifvas till afverkning, för skeppning eller sågning; dock att träd, som vid storändan håller 5 decimaltum eller mera i genomskärning, ej må afföras, innan det genom förrättningsmannens försorg blifvit med kronomärke stämpladt. Vill egaren sig till säkerhet hafva virke jemväl af mindre dimensioner stämpladt, vare dertill berättigad.

Mom. 2. Varder sådan förrättning begärd före den 1 Juni, skall, der så ske kan och skogsegaren det äskar, undersökningen och utstämplingen företagas i sammanhang med de utsyningsförrättningar å kronans skogar, som under året förekomma. Verkställes förrättningen i sådan ordning, åligger det revierförvaltaren att, om möjligt, vid förrättningens slut eller i annat fall genast efter det alla utsyningsförrättningar under året inom socknen böra vara avslutade, tillställa sökanden eller dess ombud, mot bevis, men utan lösen skriftligt instrument öfver utsyningen. Företages förrättningen särskildt, bör syneinstrumentet aflemnas, innan förrättningsmannen från stället afreser. Underrättelse om tiden, inom hvilken besvär böra vara hos Skogsstyrelsen ingifna, för att kunna till pröfning upptagas, skall i syneinstrumentet meddelas.

Mom. 3. Angående undermåligt virke, som till följd af föreläggande

vid laga skifte varder afverkadt, skall, der egaren vill låta det virke skeppas eller sågas, gälla i tillämpliga delar hvad här ofvan är stadgadt.

§ 4.

Undermåligt, ostämplat virke är ej underkastadt beslag, såvida tydligen visar sig eller styrkes, att afverkningen skett innan denna förordning blifvit gällande; och skall sådant virke i den ordning, här ofvan sägs, med kronomärke förses, der egaren till sin säkerhet det äskar.

§ 5.

Jordegare vare ej pliktig att för utsyning eller stämpling, hvarom i § 3 eller 4 sägs, vidkännas annan kostnad än godtgörelse till förrättningsmannen för den tid, förrättningen å stället upptager, i hvilket afseende jordegaren skall erlægga såsom arfvode för hvarje dag 5 kronor äfvensom förse förrättningsmannen med kost och husrum eller gifva ersättning derfor.

§ 6.

Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare, tjenstemän och betjente vid skogsstaten samt tullstatens tjenstemän, desse sistnämnde inom hamn och lastageplats; men rättighet att utföra åtal i sådana mål ege endast allmän åklagare och jägeribetjening, på sätt gällande författningar stadga, skolande förty tulltjensteman, som gjort beslag, derom göra anmälan hos allmän åklagare eller jägeritjensteman.

§ 7.

Medel, som inflyta genom försäljning af virke, som enligt denna författning är beslag underkastadt, fördelas sålunda, att en tredjedel tillfaller kronan och två tredjedelar åklagaren; dock att, derest annan behörig person verkställt beslaget, denne skall af åklagareandelen undfå hälften.

§ 8.

Denna förordning skall gälla från början af nästkommande Oktober månad.

Det alle, som vederbör, hafve sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hafva WI detta med Egen hand underskrifvit och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit.

Stockholms Slott den 29 September 1874.

OSCAR.

(L. S.)

G. S. Åkerhielm.

Inskränkning uti enskild eganderätt kräfvess understundom af bjudande omständigheter. Så är särskildt ofta förhållandet beträffande eganderätten till skog. Det måste vara staten förbehållet att kunna underkasta densamma de inskränkningar i dess omfång och de vilkor för dess tillämpning, som krävas af allas välförstådda intresse och allmän välfärd. När staten så gör, uppträder den icke såsom förmyndare för den enskilde, för att tvinga honom att bättre tillgodogöra och vårda sin egendom, utan staten uppfyller endast härvid i allas namn och för alla — äfven för dem, hvilkas röst ej kan höras, för ännu ofödda släkten — ett af sina kulturändamål. Den moderna staten har ej heller tvekat att, när skogarne så anlåtats, att landets odling, klimat och beboelighet kunnat anses i fara, på lagstiftningens väg ingripa. Så har skett i Danmark, i Preussen, i flere andra tyska stater, i Frankrike, i Österrike och uti flera kantoner i Schweiz. Så har ock skett hos oss genom särskilda undantagslagar för de delar af vårt vidsträckta land, som af sådana varit mest i behof, och sålunda hafva tillkommit den s. k. Gotlandslagen af år 1869 — grundad på fridlysningsprincipen — samt den s. k. Norrbottenslagen af 1874 — innefattande förbud mot försågning och skeppning af undermåligt virke.

Nu föreliggande Kongl. proposition afser att utsträcka området för sistnämnda lags tillämpning äfven till Vesterbottens län.

Fråga om sådan utsträckning har upprepade gånger förevarit allt sedan utfärdandet af Norrbottenslagen, och historiken härom kan inhemtas af det anförande till statsrådsprotokollet af chefen för Finansdepartementet, som finnes bilagdt den Kongl. propositionen. Utskottet inskränker sig der-

före till att här nämna, att länets landsting och Konungens Befallningshafvande uti länet, förutom åtskilliga andra förslag till ungskogens skydd, tre gånger gjort framställning om sådan utsträckning, landstinget 1875 (alternativt) utan votering, 1876 med 18 röster mot 7, och 1881 med 20 röster mot 7, samt att Skogsstyrelsen likaledes trenne gånger härtill tillstyrkt bifall. Vid sådant förhållande synes det Utskottet, som skulle icke synnerligt afseende kunna fästas vid de, ofta på nog svaga grunder stödda motsatta uttalandena från flertalet af länets kommuner, af hvilka dock senast tre, deribland den till folkmängden största, Skellefteå, instämt uti landstingets och Konungens Befallningshafvandes anhållan. Obemärkt må ej heller lemnas, att af öfriga 11 nu afstyrkande kommuner 3 vid ett föregående tillfälle (1874) gjort underdånig framställning om åtgärder till förhindrande af den unga skogens utödande.

Man har mot Norrbottenslagen rigtat den hufvudanmärkning, att lagen tillstadde hvilken skogssköfving som helst, men, då den förbjöde försågning och skeppning, endast hindrade det bekomna virkets nyttiga användning. Härvid måste emellertid *mål* skiljas från *medel*. *Målet* är att, i och för skogarnes fortfarande bestånd, förekomma afverkning i någon större skala af undermåliga träd. Genom att, för vinnande af detta mål, anlita *medlet* att rigta förbudet icke omedelbarligen mot trädens fällande, utan mot deras försågning och skeppning, har man dels, genom att sålunda koncentrera kontrollen vid sågverken och lastageplatserna, möjliggjort en någorlunda verksam sådan, dels ock förekommit många annars oundvikliga trakasserier för de enskilde hemmansegarne.

De så skiljaktiga, hvarandra helt och hållet motsatta uppfattningar, som sig yppat beträffande näringsintressen, hvilka genom Norrbottenslagen förmenas hafva blifvit gynnade, synas ock Utskottet utmärka, att lagen med sina bestämmelser träffat en för dessa nordliga orters förhållanden lämplig medelväg. Den nu sjuåriga tillämpningen af lagen uti Norrbotten har, Utskottet veterligen, icke ledt till annat än belåtenhet, och Vesterbottens förhållanden torde i hithörande afseenden uti allt hufvudsakligt vara enahanda med Norrbottens. Genom lagens utsträckning till äfven Vesterbotten skulle den sålunda vinna en naturligare verksamhetsgräns. De delar åter af vårt land, hvarest skogsbruket hufvudsakligen är grundadt på skogens användande till kolning, förete helt andra skogsförhållanden.

Det tillägg till Norrbottenslagen, Kongl. Maj:t, i sammanhang med frågan om dess utsträckande till Vesterbotten, nu föreslagit, synes Utskottet innebära en lämplig lagstiftningsåtgärd. Med jemförelsevis ringa kostnader för staten gifves uppmuntran till ordnad skogsvård, och lagen bidrager så småningom genom sitt eget stadgande att göra sig sjelf öfverflödig. Blifver stadgandet lag, torde emellertid erfordras särskildt bemyn-

digande för Skogsstyrelsen att på anhållan pröfva och godkänna hushållningsplaner för ifrågavarande enskilda skogar.

På grund af hvad Utskottet nu uti korthet anført och med åberopande i öfrigt af den utredning och de skäl, som innefattas uti föredragande Departementschefens anförande till statsrådsprotokollet, får Utskottet värdsamt hemställa,

- 1) att, i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, § 5 i förordningen den 29 September 1874, angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens län, måtte erhålla ett tillägg af följande lydelse:
»Dylik utsyning eller stämpling å skog, indelad till ordnad hushållning enligt plan, som blifvit af Skogsstyrelsen godkänd, verkställes utan kostnad för jordegaren, der tjensteåtgärden afser virke, som enligt planen är bestämdt att afverkas»; och
- 2) att, med bifall till Kongl. Maj:ts härom afgifna förslag, bestämmelserna i omförmälda förordning med nyssnämnda tillägg till dess § 5 må från början af nästkommande Oktober månad vinna tillämpning jemväl i de delar af Vesterbottens län, som ej höra till lappmarken.

Stockholm den 6 Februari 1882.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

af Herr Grefve *Mörner*: »Utskottets åtgärd att särskildt motivera sitt tillstyrkande af Kongl. Maj:ts proposition har jag ansett vara icke af förhållandena påkallad»;

af Herr Friherre *Hamilton*, med hvilken Herr *Magnus Jonsson* instämt: »Då jag anser, att det i Kongl. förordningen af den 29 September 1874 stadgade förbud mot utskjottning eller försågning af så kalladt undermåligt virke, hvarigenom man velat söka förhindra förödanen af de inom Norrbottens län varande skogar, icke leder till en bättre ordnad och för framtiden mera betryggande hushållning med skogen, emedan derigenom ej kan förebyggas hvarken dess vanvård eller dess alltför hårda anlåtande för en mängd andra lika mycket, om ej mer skogsödande ändamål, såsom kolning, försäljning af ved, beredande af bete å skogsmarken m. m., samt då ett så våldsamt ingrepp i den enskilde jordegarens rätt att på det för honom förmånligaste sätt förfoga öfver den på hans mark växande skog, likasom öfver hvad hans jord i öfrigt frambringar, endast kan finna sitt berättigande uti det för staten viktiga ändamålet att för framtiden betrygga landet mot skogsbrist, hvilket ändamål sålunda enligt min åsigt ej kan på *den* vägen vinnas, har jag icke kunnat biträda det af Utskottets flertal fattade beslut att tillstyrka ifrågavarande Kongl. förordnings tillämpning jemväl för kustlandet af Vesterbottens län»;

af Herr *Johannes Jonson*, med hvilken Herr *Näslund* instämt: »Då jag icke kunnat biträda Utskottets beslut att tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 3, får jag härmed deremot afgifva min reservation och deri uttala min från Utskottets majoritet afvikande mening.

En undantagslagstiftning synes mig vara särdeles vansklighet och i ganska väsentlig mån ingripa i den enskilda eganderätten. Då det varit fråga om rättelse i de från jorden utgående utskylders rättvisare fördelning, har man ofta bemötts med den invändningen, att dessa utskylder ju medföljt den fasta egendomen vid dess förvärfvande. Nu deremot, då det är fråga om den enskilde jordegarens rättigheter att efter eget godtfinnande använda sin egendom, skulle han genom denna lag ställas under förmyndarskap af staten.

Af protokollet för Vesterbottens läns landsting vill det synas, att af 27 ledamöter det endast varit tre eller fyra hemmansegare och att de öfrige varit embets- och tjänstemän, sågverksdisponenter och stadsboer. Af de 14 kommuner, som i ärendet varit hörda, hafva blott tre önskat lagens antagande, men de öfriga elfva kommuner hafva protesterat deremot, hvarföre det synes mig vara hårdt, om dessa senare skola tvingas under detta förmyndarskap.

Slutligen kan jag ej finna nödigt, att staten skall uppoffra medel till aflöning och resekostnader åt jägeritjänstemän för verkställande af utstämpling

å enskilda skogar. Den nuvarande jägeristaten är för närvarande tillräckligt dyr att underhålla, utan att medföra de fördelar, som derigenom åsyftas för en god skogshushållning. Skall nu jägeristaten taga hand om de enskilda skogarne, så läser dess personal behöfva att ganska mycket förökas».

Herrar *Thomasson* och Grefve *Strömfelt* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet, den förre på grund af sjukdomsförfall, samt den senare på grund af honom beviljad ledighet från riksdagsgörömlen.
